

El dialecte banyolí

Un lingüista gironí que estudia en una universitat canadenca dedica la tesi doctoral a esbrinar si al Pla de l'Estany es conserva una parla pròpia

Jordi Fornells, la setmana passada a Sant Miquel de Campmajor. Foto: R. E.

El català s'està fent homogeni, principalment per influència dels mitjans de comunicació audiovisuals, i s'està perdent riquesa dialectal, consideren els lingüistes. Cada cop, tot el català s'assembla més al català central i aquest, al castellà, alerten. No obstant, les diferències entre comarques encara es noten, i en algunes més que en altres. Jordi Fornells, un gironí que viu a Toronto (Canadà), on s'ha llicenciat en lingüística, s'ha proposat esbrinar si es conserva una parla pròpia en una comarca concreta, el Pla de l'Estany. Els resultats de la seva recerca bastiran la seva tesi doctoral a la Universitat de York. "He triat aquesta comarca perquè hi existeix certa consciència de parla pròpia i perquè el tema en aquest territori està per explorar", justifica Fornells. L'investigador parteix dels treballs de camp de mossèn Alcover, de principis del segle XX, i de l'Atlas Lingüístic del Domini del Català, del 1970, en què es constata que a la comarca de Banyoles hi havia variacions significatives del nostre idioma, tant morfològiques com lèxiques i fonètiques.

N'hi ha, encara? Per comprovar-ho, Fornells ha descartat estudiar la gent més jove –perquè ha estat fortament influïda per altres parles i altres idiomes– i s'està concentrant en el testimoni de majors de 60 anys d'ambients rurals i que no s'hagin mogut gaire del seu poble. "De fet, com passa en altres zones del país, aquesta generació és l'última que reté les variants dialectals. Potser la conclusió serà que no hi ha una parla pròpia de la comarca, però el treball servirà almenys per deixar constància del dialecte d'aquí abans de la seva desaparició. No sé si això és bo o dolent, però és així", reflexiona un Fornells resignat.

Les entrevistes fetes fins ara li han permès descobrir la persistència del ieisme (no pas el que és un defecte sinó l'històric i que, per tant, és correcte: poi pel poll insecte, per exemple); l'ús del verb ser com a auxiliar (som anat); l'acabament dels verbs amb t o c (màrxoc enloc de marxo); l'obertura de l'última vocal (rostei per rostoi); l'adverbi com pronunciat cum; el canvi de mossèn per mussam quan va abans del nom del capellà; oncle per oncle o la denominació de muscleper la part del cos anomenada espatlla.

"A les persones enquestades els sol fer gràcia i per a mi és una experiència molt enriquidora, perquè mentre estic amb ells sóc conscient que després d'ells tot això s'ha acabat", diu l'investigador, que assenyala la televisió com a causa principal de la desaparició dels dialectes. I explica l'anècdota de l'home que sempre havia dit cabeis (un ieisme correcte) però darrerament s'esforçava en dir cabells. "I per què heu canviat?", li va preguntar. "Perquè a la tele ho diuen així", li va respondre.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 31-10-2011 Pàgina 72

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/2-societat/5-societat/469840-el-dialecte-banyoli.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=mes&utm_source=rss&utm_medium=mes&utm_campaign=rss